

VII. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR DERS NOTLARI

YAŞADIĞIM YERİN ÜLKE EKONOMİSİNE KATKISI

Bir ürünün ya da hizmetin alınması veya satılması işlemine **ticaret** adı verilir.

Ülkemizdeki tüm şehirlerin sahip olduğu olanaklar ve bu şehirlerde üretilen ürünler aynı değildir. Bu nedenle farklı şehirlerdeki insanlar birbirleri ile ticaret yaparlar. Ülke sınırları içerisinde yapılan ticarete **iç ticaret** denir.

Şehirler gibi dünya üzerindeki ülkeler de farklı olanaklara sahiptir. Bu yüzden farklı ülkelerdeki insanlar da birbirleri ile ticaret yaparlar. Ülkeler arasında yapılan ticaret **dış ticaret** olarak adlandırılır. Ticaret kendi içerisinde **ithalat ve ihracat** olmak üzere ikiye ayrılır.

Bir ürünün veya hizmetin başka bir ülkeden alınmasına **ithalat** denir. **En çok ithalat yaptığımız** ilk beş ülke Rusya, Çin, Almanya, ABD ve İtalya'dır.

İthal ettiğimiz ürünler: Rusya'dan **doğal gaz** ve **petrol**, Çin'den plastik ürünler ve elektrikli aletler, Almanya'dan taşıma araçları ve makineler, İtalya'dan kimyasal ürünler, Amerika'dan da savunma araçları yer alır. Bunların dışında otomobil, elektronik cihazlar, ilaçlar, **tıbbi malzemeler**, deniz taşıtları, vb. ürünler ithal etmekteyiz.

Ülkelerin ürettiği ürün ve hizmetleri başka ülkelere satması ise **ihracat** olarak adlandırılır. **En çok ihracat yaptığımız** ilk beş ülke ise Almanya, İngiltere, ABD, İtalya ve İspanya'dır.

İhraç ettiğimiz ürünler: Halı, pamuk ipliği ve hazır giyim gibi tekstil ürünleri, sebze ve meyveler, **fındık, çay**, kuru incir, zeytinyağı, cam,

porselen, bor, deri ürünleri, **otomotiv ürünleri**, yedek parça, beyaz eşya ve çeşitli makineler yer alır.

Ülke ekonomisinin kalkınmasında ihracat önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle ihracatın **artırılması**, ithalatın **azaltılması** hedeflenir. Türkiye'nin dışarıdan aldığı ürünler, sattıklarından daha fazladır. Bu durum ülke ekonomisini **olumsuz** etkilemektedir. İhracatın ithalattan fazla olması o ülkenin **ekonomik gelişmişliğinin** bir göstergesidir.

Ülkemiz oldukça geniş sınırlara sahiptir. Ülkemiz tarım, hayvancılık, madencilik, sanayi ve turizm yönünden farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle ülkemizde üretilen ürünler **çok çeşitlidir**. Bu ürünlerin ihracatını artırmak için yapılacak çalışmalar o yerin ve dolayısıyla ülke ekonomisinin **canlanmasına** katkı sağlayacaktır.

Turizm, bir ülkenin ekonomik olarak kalkınmasına katkıda bulunan önemli bir faaliyettir. Ülkemize her yıl çok sayıda turist gelmektedir

Örnek: Bodrum (Muğla) ve Alanya (Antalya) turistlerin yoğun ilgi gösterdiği, deniz turizmi merkezlerine, İstanbul kültür turizmine **örnek verilebilir**.

Turizm sayesinde ülkemiz hem diğer ülkelere tanıtılmakta hem de ekonomik bir faaliyet yapılarak kazanç sağlanmaktadır.

Ülkemizde bulunan kara yolu, hava yolu, deniz yolu ve demir yolu ulaşım ağları uluslararası ekonomik ilişkiler açısından önemlidir. Ülkemizde üretilen ürünler yurtdışına gönderilirken bu ulaşım yolları kullanılmaktadır.

Örnek: Ülkemizin önemli limanlarının bulunduğu **İstanbul, İzmir ve İskenderun'dan** gemilere yüklenen ticaret malları diğer ülkelere gönderilir.

Antalya Havalimanı her yıl milyonlarca turistin ülkemize geldiği önemli bir ulaşım alanı olarak kullanılır. İstanbul Boğazı üzerinde bulunan **15 Temmuz Şehitler Köprüsü, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü** ve **Yavuz Sultan Selim Köprüsü**; Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan bir noktada bulunmaktadır. Bu yüzden İstanbul ili diğer ülkelerle kara yolu ticareti yapılması açısından önemli bir rol oynamaktadır.

EKONOMİK İLİŞKİLERDE TEKNOLOJİ

Eskiden ihtiyaç duyulan bir ürünün hangi ülkede bulunduğu ancak o ülkeye gidip gelen insanlardan öğrenilebiliyordu. Bu durum bilgiye ulaşmayı **zorlaştırıyordu**. Günümüzde ise telefon, internet ve televizyon gibi iletişim araçları var. Bu araçlar sayesinde ihtiyacımız olan ürünün hangi ülkede ve kim tarafından üretildiğini anında öğrenebiliyoruz. Farklı ülkelerdeki üreticilere dilediğimiz an ulaşabiliyor, onlarla **kolayca ticaret** yapabiliyoruz.

Eskiden, ülkeler arası ticarete hayvanlara ve yelkenli gemilere yüklenen mallar, haftalarca süren yolculuktan sonra satılacağı ülkeye ulaştırılıyordu. Bu araçlarla yapılan yolculuklar çok uzun sürüyor ve taşınan mallar zarar görüyordu, çeşitli güvenlik sorunları ortaya çıkıyordu. Günümüzde ise modern tırlar, trenler, gemiler ve uçaklar var. Bu araçlar sayesinde ürünler **çok uzak mesafelere kısa sürede** zarar görmeden taşınabiliyor.

Ayrıca doğal gaz ve petrol gibi yakıtların taşınmasında kullanılan **boru hatları** ve geliştirilen çeşitli projeler de ülkeler arası taşımacılığın kolaylaşmasını sağlıyor.

İletişim ve ulaşım teknolojisi, ticari faaliyetlerin daha hızlı ve daha **etkin** gerçekleşmesini sağlar.

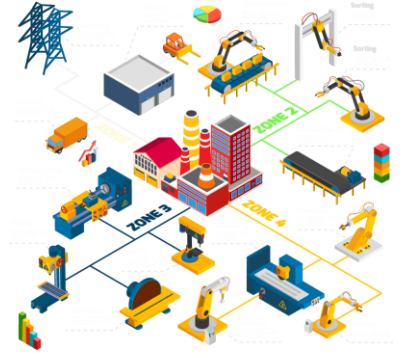
Örnek: Bebek maması üreten bir firmanın yetkilileri ürettikleri malın tüketiciler tarafından bilinmesini ve kullanılmasını isterler. Televizyon, gazete ve internet gibi iletişim teknolojilerinden yararlanarak bebek mamasının reklamını yaparlar. Ardından bebek mamasının hedef kitleye gönderilebilmesi için ulaşım teknolojilerinden yararlanırlar.

Ürettikleri ürünleri gemilerle, tırlarla veya uçaklarla satış noktalarına ulaştırırlar. Üretilen bir malın veya sunulan bir hizmetin ülkeler arasında satışı yapılırken de benzer süreçler yaşanır. Ulaşım ve iletişim teknolojisinin gelişmesi ülkeler arasındaki ekonomik **ilişkilerin güçlenmesine** önemli katkılar sağlar.

İletişim teknolojileri sayesinde insanlar, ihtiyaç duydukları ürünler hakkında bilgi alabiliyor ve ürünleri **sipariş** edebiliyor. Kullandıkları ürünler hakkında şikâyetlerini yetkililere iletebiliyor ve gerektiğinde ürünün nasıl iade edileceğini öğrenebiliyor.

Ulaşım teknolojileri sayesinde insanların ihtiyaç duydukları ürünler bir ülkeden başka bir ülkeye kısa zamanda ulaştırılabilir. Aynı anda çok miktarda ürün, başka ülkelere **taşıyor**.

e-ticaret: Herhangi bir ürün ya da hizmet için çeşitli ödeme yöntemleriyle bir **genel ağ adresi üzerinden ticaret** yapmanızı veya sipariş vermenizi sağlayan alışveriş işlemine denir.

e-imza: Kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik bir veridir. Elektronik ortamdaki verinin sizin kontrolünüzden geçip geçmediğini veya başkası tarafından bu veride değişiklik yapıp yapılmadığını ortaya koyar.

Borsa: İnsanların **döviz veya mal** alışverişlerinin, devlet denetimi altında yapıldığı yer.

TURİZM VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Turizm: İnsanların, dinlenmek, eğlenmek, gezmek, görmek amacıyla yaptığı gezilere **turizm** denir. Turizm olarak adlandırılan bu gezilere katılan kişilere **turist** adı verilir.

Turizm, **iç turizm** ve **dış turizm** olmak üzere ikiye ayrılır.

İnsanların kendi ülkesinde yaptığı gezilere **iç turizm** denir.

Örnek: İzmir’de yaşayan birinin Adana’da bulunan Taşköprü’yü ziyaret etmesi.

İnsanların kendi ülkesi dışına yaptığı geziler ise **dış turizm** denir.

Örnek: İngiltere’de yaşayan birinin Nevşehir’de yer alan Peribacalarını görmeye gelmesi.

Turizm, ülkemizde yapılan ekonomik faaliyetler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle turizm, **bacasız sanayi** olarak da adlandırılır.

Ülkemizdeki doğal güzellikler, tarihî mekânlar, yapıtlar ve nesneler dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan insanların dikkatini çekmekte ve bu insanların bir kısmı ülkemizi turist olarak ziyaret ederler.

TURİZMİN İKİ BOYUTU

Dünya Barışına Katkısı	Diğer Katkıları
İnsanlar arası iletişim artıyor, güven duygusu gelişiyor.	Ulaşım ağı genişliyor, dünyada ekonomik hareketlilik oluyor.
Milletlerarası kültür bağları kuvvetleniyor.	İşsizlik ve yoksulluk azalıyor.
Milletlerarası sağlam ve kalıcı köprüler kuruluyor.	Doğanın korunmasını sağlıyor.
Farklılıklara saygı duyma imkânı sağlıyor.	Kültür seviyesini artırıyor.
Savaşların önüne geçilme ihtimali doğuyor.	Halkın sahip olduğu ulusal ve kültürel değerlerle övünç duymasını sağlıyor.

Dünya Turizm Örgütü: 1974’te Birleşmiş Milletler bünyesinde kuruldu. **Merkezi Madrid’dedir.** 159 ülke ve özel sektör temsilcilerinden üyeleri var. Dünyanın doğal ve kültürel miraslarının korunmasını sağlamak, dünya barışının tesis edilmesinde katkıda bulunmak gibi amaçları vardır.

Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi: 1990 yılında kuruldu. Yalnızca özel sektör temsilcileri üye olabilmektedir. **Turizm ve seyahatin** düzenli olabilmesi için ülkelerin idarecileriyle bağlantıya geçme amacı vardır.

Uluslararası Hava Taşımacılığı Örgütü: 1945’te Küba’da kuruldu. Güvenli hava taşımacılığını ve ticaretini geliştirmek, ekonomik hava taşımacılığından halkın yararlanmasını sağlama **amacı vardır.**

ORTAK MİRASIMIZ

Ortak Miras: İnsanlığın tarih boyunca sonraki kuşaklara bıraktığı maddi ve manevi değerlerin tümüne **ortak miras** denir.

Ortak miras öğelerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi kültürel anlamda büyük önem taşımaktadır.

Kısa adı “**UNESCO**” olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen eserleri Dünya Miras Listesi’ne alarak koruma çalışmaları yürütmektedir.

Dünya Miras Listesi’nde tarihî binalar, arkeolojik alanlar, kentler, ormanlar, dağlar ve çöller var. Liste üç grupta toplanıyor.

Kültürel Miras: Tarihî önemi ve sanatsal değeri olan anıtlar, binalar, kentler ve bunların kalıntıları.

Örnek: Moğolistan’da bulunan Orhun Yazıtları, İtalya’da bulunan Pisa Kulesi ve Hindistan’da bulunan Tac Mahal .

Doğal Miras: Dünyamızın geçmişiyle ilgili önemli izler taşıyan coğrafi şekiller, doğal güzellikler.

Örnek: Endonezya’da yer alan Komodo Ulusal Parkı, Rusya’da yer alan Baykal Gölü ve Tanzanya’da bulunan Serengeti Ulusal Parkı, Türkiye’de Ihlara Vadisi.

Karma Miras: Hem kültürel hem de doğal mirasın özelliklerine sahip olan varlıklar.

Örnek: Avustralya’da bulunan Kakadu Ulusal Parkı, Çin’de bulunan Taishan Dağı, Türkiye’de bulunan Göreme Millî Parkı ve Kapadokya.

Bilim Mirası

Bazı bilim insanlarının yaptığı çalışmalar sonucunda tüm insanlığın ihtiyaçlarını karşılayacak teknolojiler geliştirilmiştir. İcat edilen araç gereçler hayatı kolaylaştırmıştır.

Alexander Graham Bell: Telefon

Wright Kardeşler: İlk motorlu uçak

Ali Kuşçu: Ay haritası

İbn El-Heysem: Optik Bilimi

Louis Pastuer: Kuduz aşısı

Marie Curie: Radyoaktivite ışınları

Gazi Yaşargil: Beyin Cerrahi

Aziz Sancar: DNA onarımı

Oktay Sinanoğlu: Kimya ve fizik

Edebiyat Mirası

Edebî eserlerin bir kısmı farklı dillere çevrilmiş ve bu edebî eserler birçok insanı etkilemiştir.

Suç ve Ceza: Dostoyevski

Oğuz Kağan Destanı: Asya Hun Devleti

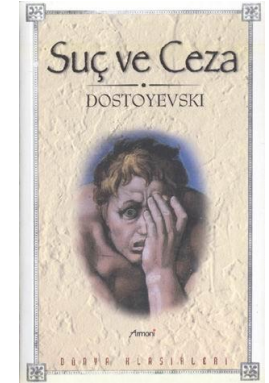
Sefiller: Victor Hugo

İlyada: Homeros

Vadideki Zambak: Balzac

Dede Korkut Kitabı: Muharrem Ergin

80 Günde Devri Alem: Jules Verne

Düşünce Mirası

Farklı milletlerden düşünürlerin ortaya koydukları görüşler, insanların önemli bir kısmı tarafından kabul edilmiştir. Bu görüşler zamanla insanlığın ortak mirası olarak kabul edilmiştir.

Voltaire, Yunus Emre

Sanat Mirası

Anadolu, Mezopotamya, Çin, Mısır ve Hindistan uygarlıkları döneminden kalma birçok sanat eseri insanlığın ortak sanat mirasıdır.

Çin Seddi: Çin

Tac Mahal: Hindistan

Fatih Sultan Mehmet Tablosu: Bellini çizmiştir. (İngiltere ve Almanya'da müzede)

Divriği Ulu Camii: Türkiye (Sivas)

Aspendos Antik Tiyatrosu: Türkiye (Antalya)

Mona Lisa Tablosu: Leonardo da Vinci

Mostar Köprüsü: Bosna Hersek

Bazı Tarihi ve Doğal Güzellikler

Keops Piramidi: Mısır

Petra Antik Kenti: Ürdün

Klimanjaro Dağları: Afrika Kıtası

Victoria (Viktorya) Şelaleler: Zimbabve ve Zambiya

Büyük Kanyon: ABD

Hillier Gölü: Avustralya

Machu Picchu Antik Kenti: Peru

Eyfel Kulesi: Fransa

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde Yer Alan Varlıklarımız	Bulunduğu İl
İstanbul'un Tarihî Alanları I	İstanbul
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası	Sivas
Göreme Millî Parkı ve Kapadokya	Nevşehir
Hattuşa (Boğazköy) Hitit Başkenti	Çorum
Nemrut Dağı	Adıyaman
Xanthos-Letoon	Antalya-Muğla
Pamukkale-Hierapolis	Denizli
Troya Antik Kenti	Çanakkale
Safranbolu Şehri	Karabük
Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi	Edirne
Çatalhöyük Neolitik Kenti	Konya
Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı	İzmir
Bursa ve Cumalıkızık	Bursa
Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri	Diyarbakır
Efes	İzmir
Ani Arkeolojik Alan	Kars
Afrodisias	Aydın
Göbeklitepe	Şanlıurfa
Arsilantepe Arkeolojik Alanı	Malatya